

СЕКЦІЯ 3
ЕТНО-, СОЦІО- ТА ПСИХОЛІНГВІСТИКА В НАВЧАННІ
ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

УДК 81'221(73+71)

Покорна Наталія,
Національний університет «Острозька академія»
(м. Острог, Україна)

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ СПІЛКУВАННЯ В МОВНИХ
ТРАДИЦІЯХ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ Й КАНАДИ

У тезах досліджено невербальні засоби спілкування, які широко застосовують у Сполучених Штатах Америки й Канаді, і вплив їх на міжособистісну комунікацію. Проаналізовано вплив національно-культурних чинників на процес спілкування.

Ключові слова: невербальні засоби спілкування, комунікація, жест, Сполучені Штати Америки, Канада.

В этих тезисах исследуются невербальные средства общения, широко используемые в Соединенных Штатах Америки и Канаде, их влияние на межличностную коммуникацию. Также анализируется влияние национально-культурных факторов на процесс общения.

Ключевые слова: невербальные средства общения, коммуникация, жест, Соединенные Штаты Америки, Канада.

This thesis explores the non-verbal means of communication widely used in the United States of America and Canada and impact of these means on the interpersonal communication. There is also an analysis of the impact of the national and cultural factors on the process of communication.

Key words: non-verbal means of communication, communication, gesture, the United States of America, Canada.

В умовах інформаційної революції, яка дозволяє людям із усіх куточків планети спілкуватись у небачених досі масштабах, міжкультурна комунікація стає все більш і більш поширеним яви-

щем. Необхідність розгляду ролі невербальних засобів у процесі спілкування, зокрема в таких країнах, як Сполучені Штати Америки й Канада, продиктована відмінностями в культурно-мовних середовищах представників цих націй. Незнання таких засобів може призвести до виникнення конфліктів і різноманітних комунікативних невдач і девіацій.

Про науковий інтерес до невербаліки свідчать праці Ф. Бадевича, О. Семенюка, М. Махнія, О. Рутера, А. Піза, І. Ковалінської, А. Львовичкіної, Ф. Ланге та інших. Проте у сфері міжособистісної й міжкультурної взаємодії ця проблема розроблена недостатньо. Це спричиняє неправильне розуміння невербальних засобів спілкування й призводить до того, що людина стає легкою здобиччю маніпулювання мовою жестів і міміки.

Метою дослідження є опис невербальних засобів спілкування й відмінностей у значеннях їх у США й Канаді. Досягнення мети роботи передбачає вирішення таких завдань: охарактеризувати поняття «невербальні компоненти спілкування»; встановити рівень впливу національно-культурних чинників на процес спілкування; навести приклади відмінностей між невербальними засобами спілкування у Сполучених Штатах Америки й Канаді.

Невербальні компоненти спілкування – це елементи комунікативного коду, які мають немовну природу й разом із засобами мовного коду слугують створенню, передачі й сприйняттю повідомлень [1, с. 59]. Людство давним-давно навчилося ними користуватися, але вивчення цих засобів розпочато лише в 60-х роках минулого століття з виходом праці Джуліуса Фаста, опублікованої в 1970 році.

Важливість впливу національно-культурних чинників на вербальні й невербальні компоненти науковці встановили лише у 80-х роках ХХ ст. Пізніше було встановлено, що цей вплив є особливо значним на семантику окремих слів, на структуру й складники комунікативного акту. До прикладу, в абхазців гість не може освідчитися в коханні дівчині в будинку господаря, у той час як в українців не існує жодних обмежень.

Оскільки Сполучені Штати Америки й Канаду вважають одними з найвпливовіших країн світу, то дипломатичні представ-

ники з усіх куточків планети намагаються встановити й укріпити зв'язки з ними. Американці й канадці – товариські народи, з якими легко знайомитися та заводити розмову. Саме тому, якщо ви залишитеся наодинці з американцем, американець обов'язково розпочне бесіду. Під час розмови важливо дивитися американцеві та канадцеві у вічі. Зоровий контакт буде свідчити про те, що ви поважаєте свого співрозмовника, уважно його слухаєте, і вам не байдуже те, про що він розповідає. Якщо ж ви уникаєте зорового контакту, жителі цих країн сприймуть це як ознаку непевненості, відлюдькуватості і навіть нечесності.

Також варто відзначити, що американці та канадці бережуть час, а тому дуже високо цінують пунктуальність. Проте, на відміну від США, у Канаді допускають спізнення на 15 хвилин, але не більше, ніж на 30 хвилин [2, с. 111].

Якщо говорити про привітання у США та Канаді, воно дуже схоже до привітання в Україні. Єдиний виняток полягає в тому, що в американців, окрім відомого нам рукостискання, ще прийнято легенько поплескувати один одного по плечі, а в канадців франкомовних провінцій прийнято замінювати рукостискання поцілунком у щоку. Незважаючи на все це, жителі США й Канади належать до тих націй, які вимагають значного особистого простору – не менше як 90 см для американців та не менше як 60 см для канадців (хоча у франкомовних регіонах Канади ця відстань трішки менша).

Окрім усього сказаного вище, у Сполучених Штатах Америки й Канаді існують власні жести, яким жителі країн надають абсолютного унікального значення, причому в канадців, на протилегу американцям, надзвичайно мало образливих жестів. До таких жестів, зокрема, належать жест «великий палець, опущений до низу» та удар долонею по кулаку, які означають несхвалення. Досить неприязно канадці сприймають вказівний палець, спрямований на людину. Так можна вказувати лише на предмет, а на людину потрібно направити всю руку й кивнути головою. Як прояв агресивності сприймають жителі Канади і знак перемоги V, поданий долонею всередину [4].

Своєю чергою американці, щоб побажати щастя, схиляють вказівний і середній пальці. Якщо ж середній і вказівний пальці складені разом і підняті вгору, то в США це означає, що ви з американцем – чудова команда й прекрасні друзі. Для того щоб покликати офіціанта в громадському закладі харчування, американці двома руками зображають у повітрі цілу пантоміму, неначе підписують рахунок [3].

Надзвичайно цікавим є використання жесту «великий палець, піднятий вгору». У США він має аж три значення: спроба «спіймати» транспортний засіб, «усе гаразд», а якщо великий палець різко викидають догори, це стає образливим знаком, що означає нецензурну лайку. У Канаді цей жест також використовують, але лише в одному значенні – «усе гаразд». У значенні «усе гаразд» американці також використовують жест ОК, проте канадці використовують його для позначення «нуля».

Дослідивши невербальні компоненти спілкування в контексті комунікативної взаємодії, ми встановили, що національно-культурні чинники мають вагомий вплив на процес спілкування. Найбільшим цей вплив є на структуру й складники комунікативного акту, невербальні складники спілкування й мовні елементи, зокрема семантику окремих слів.

Окрім того, ми виявили, що, невербальні засоби спілкування жителів Сполучених Штатів Америки певною мірою схожі до засобів спілкування жителів Канади, проте навіть країни, які знаходяться в одній частині світу й мають подібні культури, послуговуються різними невербальними засобами для вираження понять, а однакові жести в них подекуди можуть мати абсолютно різне значення.

Успішність спілкування між представниками різних ідіоетнічних середовищ полягає не тільки у володінні засобами мовного коду, а й у оволодінні невербальними засобами спілкування, які знайшли свій вияв у культурі.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – Київ: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с. (Серія «Альма-матер»).

2. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: Навч. посіб./ А. М. Львовичкіна – Київ: МАУП, 2002. – С. 107–136.

3. Махній М. М. Невербаліка і культура [Електронний ресурс] / М. М. Махній – Київ: Blox.ua, 2009. – Режим доступу : <http://nonverbalmakhniy.blox.ua/2013/09/Etnosemantika-natsionalnih-zhestiv-1.html>.

4. Canada. Tipping and Etiquette [Electronic resource]. – Access mode. – Режим доступу : <http://www.tripadvisor.com/Travel-g153339-606/Canada:Tipping.And.Etiquette>.

УДК 811.111'373.7

Стасюк Інна,

Національний університет «Острозька академія»

(м. Острог, Україна)

ВИРАЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ЧАСУ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ

У тезах розглянуто питання вираження поняття «час» в англійському фразеологічному фонді. Фразеологізми часу розподілено на групи залежно від їхнього значення й лінгвокультурного аналізу.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, лінгвокультура, концепт «час».

В тезисах рассматривается вопрос выражения понятия «времени» в английском фразеологическом фонде. Фразеологизмы времени распределены на группы в зависимости от их значения и лингвокультурного анализа.

Ключевые слова: фразеологические единицы, лингвокультура, концепт «время».

This work examines the reflection of the concept «time» in English phraseology fund. The time idioms are divided into the groups according to their meanings and linguocultural analysis.

Key words: phraseological units, linguoculture, concept «time».

Фразеологічні одиниці виникли для того, щоб описати світ, певні події, які в ньому відбуваються, оцінювати й виражати ставлення до ситуацій і явищ. Фразеологізми як найоригінальніші одиниці будь-якої мови завжди викликали великий інтерес серед дослідників. Це можна пояснити тим, що всі дослідження в галузі лінгвістики мають на меті виявити й здійснити аналіз мовних явищ, які мають міцний зв'язок зі звичаями, традиціями, культурою й ментальністю народу. У цьому полягає актуальність